

VLASTNÍMA OČIMA: Pavel Šťastný

Nomen omen

Jeden z neúspěšnějších tuzemských trenérů, ve světě mnohokrát uznávanější než v domovině. Nic tak neobvyklého – na mysl se dere třeba srovnání s fotografem Janem Saudkem, stíženým stejným prokletím. Avšak skutečně prokletím? Jak vidí běh své celoživotní kariéry a okolnosti, které ji formovaly, sám protagonista, sjezdařský trenér Pavel Šťastný? Je to vůbec poprvé, kdy Pavel zveřejňuje svůj barvitý autobiografický příběh.

Text: **Petra Dědečková, Tom Řepík** Foto: **archiv Pavla Šťastného**

Narodil jsem se v roce 1946 v pražských Dejvicích a vyrůstal na Hanspaulce. Moje máma byla Pražačka, otec Slovák z Martina, který v Praze studoval medicínu a stal se velice talentovaným lékařem, po našem odchodu na Slovensko založil v Levoči otolaryngologickou kliniku. Základní školu jsem tedy absolvoval v Levoči, gymnázium už v Bratislavě, kde otec pokračoval v práci na klinice, vedl doškolovací ústav a pracoval jako primář na ORL oddělení ve Státním sanatoriu. Měl tak 3 zaměstnání, operoval rakovinu a já jsem si ho velice vážil a respektoval, i když neměl tak velký vztah ke sportu. V Bratislavě jsem maturoval a vystudoval Vysokou školu Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Komenského.

Hrdý Čechoslovák

Nakonec jsem se vrátil do Čech díky své manželce Darii, která pochází z Brna. Po narození dcery Dianky a syna Pavla s ohledem na mou práci trenéra a časté cestování jsme se rozhodli přestěhovat do Prahy. Od té doby žijeme střídavě v Praze a v Americe.

Jsem pyšný na to, že jsem se narodil v Praze, že jsem napůl Slovák a napůl Čech, a šarvátky mezi Čechy a Slováky se mě netýkají, ty jsem nikdy nepochopil. Nicméně bych ti mohl alespoň říct svůj politický názor – já jsem rád, že jsme se rozdělili, protože Slováci by nikdy nebyli spokojeni, vždycky by komentovali, že Češi jim kradou, a Češi by naopak byli naštvaní

na Slováky, toto je nejlepší řešení pro obě strany. Podívej se, jaký bordel je ve sněmovně, a to jsou jen Češi, a představ si, že by tu byli i Slováci, to bychom dopadli šíleně.

Já jsem Čechoslovák a z toho pohledu, že žiju v Americe, jsem se naučil tolerovat všechny národnosti a náboženství, které žijí v Americe, tak to je, to je americký přístup a za ty roky to ve mně zůstalo, respektuji všechno.

Tenkrát jsem si to ani tolik neuvědomoval, ale zpětným pohledem šlo o historickou medaili.

Nejvyšší ambice

V roce 1963, jako 17letý, jsem začal studovat na FTVS Univerzity Komenského v Bratislavě a už tehdy jsem věděl, že jednou chci být úspěšným trenérem. Při studiu jsem lyžoval za místní univerzitní klub. Přestože jsem vyrůstal v Bratislavě, což je paradoxně město na rovině, na hranicích s Rakouskem, velký vliv na mě měla právě rakouská televize často vysílající přenosy z lyžování. V komplikovaném roce 1968, po vstupu sovětských vojsk a okupaci,

jsem se rozhodl odejít do Vídně, přičemž jsem ještě neměl ukončené studium, tak jsem se vrátil, dokončil a obhájil diplomku.

Pavle, pro mě vzácná příležitost mluvit s někým, kdo srpen osmašedesátého zažil naživo jako štuďák. Co si z těch událostí po přesně půlstoletí vybavuješ?

Když přišla okupace, byl to pro nás obrovský šok a jako studenti jsme začali v Bratislavě organizovat různé protestní akce. Při jedné takové velké protestní akci před budovou Univerzity Komenského se sešlo hodně lidí, hlavně studentů, Rusové tehdy obsadili celé město tanky a těžkou technikou, a když jsme odmítli uposlechnout a rozejít se, začali do davu střílet těžkým kulometem. Plno lidí bylo zraněno, někteří i smrtelně. Byly to opravdu velmi těžké časy – já a mí přátelé jsme se tak rozhodli odejít do Vídně, která byla připravená přijmout emigranty. Poprvé v historii se v té době otevřelo emigraci i Švýcarsko a já neváhal zařadit si právě švýcarská víza, ovšem stále jsem podvědomě nechtěl nechat své studium na UK nedokončené, a tak jsem se nakonec vrátil zpět. Vzhledem k tomu, že můj otec byl velmi uznávaný a úspěšný lékař, jsem následně už o emigraci neuvažoval a soustředil se na svůj život v Československu a budování kariéry úspěšného trenéra.

Světový pohár v japonském Furanu

Trénink na Hintertuxu v létě 1984, já v obřáku pro zábavu

Trénink vytrvalosti na kolech na kempu na Štrbském Plese

Speciální trénink Olgy na Štrbském Plese

Po ukončení studia jsem začal pracovat jako asistent na Katedře tělesné výchovy, v rámci vojenské služby se mi podařilo dostat se do Dukly Banská Bystrica, kde jsem byl členem sjezdového týmu; po vojně jsem se vrátil na katedru. V té době jsme se s mým kolegou Hermanem Harmathem rozhodli, že postavíme tým ve Slavii UK na jiné úrovni složený z výborných slovenských závodníků.

Znalosti, které jsme se naučili na fakultě, a dosavadní zkušenosti jsem dával do souvislosti a na jejich základě jsme si postavili systém, kdy jsme s kondičním tréninkem začínali už na jaře. Možnosti, které jsme měli na FTVS, co se týká kondičního tréninku, byly na tu dobu vesměs pestré, problém byl spíše s výjezdy za sněhem, jejich organizace nás stála mnoho energie, i s ohledem na nutné výjezdní doložky. Další nemalou komplikací bylo vybavení – oblečení, obuv a lyže se dovážely pouze v malém množství, nicméně díky našim kontaktům v obchodním domě Prior jsme byli schopni získat alespoň nějaké kvalitní vybavení, byť samozřejmě nikdy nešlo o vybavení závodní.

S naším systémem jsme se snažili vybudovat ve Slavii UK jeden z nejlepších týmů v první lize sjezdového lyžování v Československu, a dokonce se nám tehdy podařilo vyhrát tři ročníky. V té době jsem se už také začal zajímat o teorii sjezdového lyžování a napsal pár článků do časopisu *Trenér a cvičitel*, kde jsem se zaměřil na analýzu slalomové techniky ve světovém poháru, a taktéž jsem na několika seminářích přednášel o tréninku a svých zkušenostech ze Slavie UK. Tyto momenty vyústily v nabídku práce pro reprezentaci; v roce 1976 jsem se stal hlavním trenérem juniorů československé reprezentace.

V reprezentaci

V roce 1978, 2 roky před olympiádou v Lake Placid, začala éra, kdy jsem převzal československou reprezentaci žen – éra úspěšná, produktivní a emocionální z mého pohledu trenéra a myslím, že i z pohledu výsledků, kterých děvčata dosáhla.

Pamatuji si na první trénink/kemp – vycestovali jsme do Val-d'Isere a odtud po trase Tour de France na Col de l'Iséran, v té době sněhové podmínky ještě stále byly výborné a tamní terén poměrně lehký. Věděl jsem, že první tréninkové tábory musí být zaměřené

na volné lyžování, cvičení na vytrvalost a sílu a pilování detailů techniky. Další tréninkové tábory jsme měli v Hintertuxu, ovšem ta možnost tréninku na sněhu v létě byla opravdu hrozně omezená v první řadě penězi a v druhé řadě již zmíněnými výjezdními doložkami. V sezóně rok před olympiádou v Lake Placid nebyla Jana Šoltýsová příliš úspěšná a Svaz začal hrozit tím, že když nebude mít výsledky, na ZOH nepojede. To bylo dost tvrdé pro mě i pro Janu. V dalším ročníku Jana skončila celkově 4. ve sjezdu světového poháru a od vedení Svazu a ÚV ČSTV jsme dostali úkol skončit na olympiádě v Lake Placid do 6. místa.

ZOH Lake Placid 1980

Na svou první olympiádu do Lake Placid jsem odcestoval nakonec jen s Janou, přestože Olina Charvátová s Lenkou Vlčkovou na poslední chvíli splnily svá kritéria, nicméně Svaz jim nepovolil odlet, tehdy oficiálně oznámil sestavu a nebyl ochotný cokoliv měnit, navzdory mým snahám. Olga s Lenkou jako mladé nadějně závodnice byly v takové depresi, že chtěly skončit se sjezdovým lyžováním.

Na samotné olympiádě v LP byl však jen nastříkaný sníh, jinde nebyl žádný a nedalo se pořádně trénovat, navíc tam panovalo až mínus třicet mrazu a bylo dost větrno, což jen umocňovalo již tak dost napjatou atmosféru po událostech v Mnichově; Američané se báli, že se něco stane, všude byli policajti a ozbrojenci. Bydleli jsme v olympijské vesnici, která se po olympiádě stala moderní věznicí, jež je tam dodnes. Co se týče samotného závodu, Jana skončila na 6. místě. První čísla měla hrozný vítr, který se později uklidnil, a Jana tak ze 6. místa spadla na 10., což pro nás bylo trochu zklamání, ale s tím se bohužel nedalo nic dělat, to je prostě sport.

Po návratu z USA měly Olina s Lenkou úspěšnou sezónu – jezdily evropský pohár s Mirem Němcem a dosahovaly velice dobrých výsledků. Po olympiádě v LP jsme vstoupili do olympijského cyklu na 4 roky a přípravy na olympiádu v Sarajevu. Věděl jsem, že děvčata musí být fyzicky připravená – lépe než kdokoliv jiný ve světovém poháru. Kondiční tréninky jsme často organizovali v Nymburce, který se stal v podstatě naším druhým domovem. Bylo to tréninkové centrum, které v těch letech dosahovalo světových parametrů. Hodně sněhové přípravy jsme absolvovali v Hintertuxu,

kam jsme jezdili pravidelně každý měsíc, což nám v součtu dávalo okolo těch 35–40 dní na sněhu. Model našeho tréninku začal fungovat – Olina jezdila výborně obří slalom, slalom a zlepšovala se i v rychlostních disciplínách.

ZOH Sarajevo 1984

Počasí v průběhu sarajevských her bylo velmi nepříjemné, stále sněžilo, sjezdové tréninky se odkládaly i o víc než týden a celkově docházelo k velkým časovým prodlevám. Celý program se přeházel, v podstatě jsme neměli ani čas, ani extra přípravu na obří slalom, kde Olina po prvním kole byla 6., zlomila si však dioptrické brýle, což byl problém. V druhém kole spadla na 8. místo, bylo to pro ni zklamání, a nakonec pro všechny trenéry a funkcionáře, ovšem když se na to podívám dnes, šlo vlastně o výborný výsledek. Samotný závod ve sjezdu jela Jana skvěle a skončila na 5. místě. I Olina začala fantasticky, celou dobu vedla na mezičasech a ve spodním úseku vyjela trochu z tratě, byl nový sních, technicky byla bezchybná a s minimálním odstupem skončila 3. Nebýt té chyby, pravděpodobně by byla na nejvyšším místě, i tak to ale bylo úžasné, ta euforie a zadostiučinění za celou tu námahu, kterou děvčata skutečně odvedla. Tenkrát jsem si to jako trenér ani tolik neuvědomoval, ale zpětným pohledem šlo o historickou medaili a neuvěřitelný zážitek. Pamatuji si na tu úžasnou atmosféru, kdy i samotní Bosňané oslavovali ten úspěch s námi a brali to tak, že oni jsou součástí té medaile. A když jsme vyhráli hokej, domácí skandovali „Už je to uděláno, už je to hotovo!“

Tato sezóna, rok 1984, je zapsaná v mé paměti navěky – trenérské zkušenosti, které jsem získal, byly samozřejmě ohromné. Byla to odměna pro celý realizační tým reprezentačního družstva žen, který sestával z Miroslava Němce, mého asistenta; Pavla Zelenky – meto-dika sjezdového úseku, který zabezpečoval chod týmu na Svazu a ve vedení vrcholového sportu; MUDr. Hany Lukáčové – doktora týmu; Františka Novotného – člena týmu, který zajišťoval Československý lyžařský pool (sdružení lyžařských firem a sponzorů); Prof. Františka Vaverky, který se staral o testování a sledování tělesné přípravy, na tu dobu byla speciální laboratoř v Olomouci jedna z nejlepších v alpském lyžování na světě. Vždycky mě mrzelo, že ty unikátní výsledky testování se v tehdejší prostředí nakonec vůbec nijak nevyužily a prakticky se zahodily.

Olympiáda v Sarajevu byla pro mě nezapomenutelným okamžikem ještě z jiného důvodu. Když jsem byl malý, hrával jsem trochu hokej, který doposud miluju, a v době olympiády jsem také chodil sledovat hokejové zápasy. Při jednom ze zápasů si mě zavolali z komentá-

torské kabiny, abych k nim přišel, že se mnou potřebují hovořit. Tam mi oznámili, že se mi narodila moje dcera Dianka – den po dosažení olympijské medaile, Olininy medaile, i proto to byly úžasné chvíle v mém životě.

• *Jugoslávie ZOH uspořádala navzdory své velmi špatné ekonomické situaci; kompletne všechna sportoviště prý musela být postavena nová, původní rozpočet byl překročen několikanásobně, konečný účet za hry se údajně raději nikde nedochoval. V referendu k uspořádání her se prý přesto vyslovilo přes 90 % Sarajevanů pro uspořádání vzdor tomu, že to pro všechny znamenalo závazek dalších 5 let odvádět 3 procenta ze svého platu jako povinný organizační příspěvek, aby si všechny ty investice za osm let sami Jugoslávci zase zničili... Jak, Pavle, vnímáš obrázky z téhle pořád hodně zdevastované oblasti v kontextu toho, cos tam zažil?*

• Je pro mě opravdu těžké se k tomu vyjadřovat. Jak říkáš, všechna sportoviště měli nová, stálo je to nepředstavitelně peněz. Ty jejich vnitřní třenicce tam vždycky byly cítit, Jugoslávii historicky držel vůdce Tito pohromadě do značné míry násilím. Po jeho sesazení nastoupili slabí politici, ekonomika byla stále horší a naopak etnické konflikty se stále vyostřovaly. Bylo to celé jen otázkou času. Viděl jsem obrázky těch zničených sportovišť, na bývalém olympijském stadionu popravovali lidi... svírá se mi z toho srdce.

Rok po olympiádě celkově nebyl tak úspěšný, děvčata ze sebe přeci jen na olympiádě vydala maximum, Olina výkonem trochu spadla, za což jsme dostávali dost velké kritiky v televizi a ze Svazu. Sezóna roku 1986 byla pro Olinu naopak úplně skvělá. V té době už samozřejmě vedle Oliny začala jezdit mladá děvčata – Lucka Medzihradská, v tom roce juniorská mistryně světa v kombinaci a ve sjezdu, Lenka Kebrlová, pokračovala Ivana Valešová. V tomto roce také emigrovala Saša Mařasová, což bylo velmi těžké; museli jsme se vrátit s celým týmem do Prahy. Hned ráno jsem musel jít do Bartolomějské na policii a absolvovat výslechy, co se událo a jak, nebyla to vůbec příjemná situace, ale naštěstí nám nezakázali výjezdy.

Olina v tom 86. roce navazovala dalšími výbornými výsledky, ve SP skončila celkově 4., což bylo naprosto výborné. Avšak navzdory té fantastické sezoně a kariéře, Olina oznámila ve svých 24 letech, prakticky rok po Janě,

Příprava na sarajevskou olympiádu na Hintertuxu v létě 1983. Zleva: Pavel Šťastný, Jana Šoltýsová, Olga Charvátová, Elena Medzihradská, Ivana Valešová, Miroslav Němec

V cíli ZOH 1984 po bronzovém úspěchu. Tutéž fotku ve velkém provedení najdete o článek dále

Letní trénink na Štrbském Plese, 1983

že končí. Byla to pro mě šokující a velmi deprimující situace, věděl jsem, že kdyby vydržela ještě do další olympiády, dosáhla by absolutních výsledků. Olina byla výjimečná závodnice a atletka a byla taková – když se nesplnily podmínky, po kterých toužila, jednoduše to zarizla. Představovala si, že bude mít individualizovaný program a bude moci být více dní na sněhu, což bylo absolutně pochopitelné, ovšem v těch komunistických podmínkách nemožné, takže skončila. Sice jsem se jí snažil přesvědčit, aby zůstala, ale bohužel neúspěšně.

Byl jsem tak nucen začít budovat nový tým; v mezichase Miro Němec – krom toho, že byl mým asistentem ve sjezdovém lyžování, byl i golfovým trenérem a hráčem – přijal nabídku jít pracovat do Německa do oblasti golfu. Musel jsem si vybrat nového asistenta Vlado Dzugase. Na MS v Crans-Montaně ve Švýcarsku v roce 1987, kdy se začala jezdit kombinace slalom a sjezd, naše nová generace – Milka Milanová a Lucie Medzihradská – skončily na 6. a 7. místě, což bylo ohromně povzbuzující, a definitivně šlo o náznak, že tato generace má šanci dosáhnout dobrých výsledků.

ZOH Calgary 1988

V Calgary byl náš výkonostní cíl opět zajat do 6. místa. Lucie Medzihradská jezdila tréninky absolutně špičkově, byla naděje na medaili. Lyžovala rychle, technika zvládnutá, trať výborná. V závodní jízdě Lucka vyhrála všechny mezičasy a poslední skok, 200 m před cílem, změnila svou natrénovanou linii, což ji bohužel zbrzdilo. Měla šanci vyhrát a takhle skončila 10. Byla to pro mě infarktová situace, definitivně jsem počítal s tím, že na tu olympijskou medaili dosáhne. Rozhodnutí přišlo okamžitě. Už nikdy nechci trénovat „baby“, tohle by chlap nikdy neudělal. Když jsem se jí po závodě zeptal, proč změnila natrénovanou trasu, odpověděla mi, že si myslela, že bude rychlejší. Řekl jsem si, stalo se, museli jsme jít dál, obří slalom nedopadl dobře, museli jsme se tedy zkoncentrovat aspoň na kombinaci. Lenka Kebrlová začala olympijský kombinační sjezd výborně, byla rychlejší než Lucie, což bylo absolutně neuvěřitelné. Děvčata si vytvořila vynikající pozici a po slalomu Lenka skončila 5., Lucie 6.

Po návratu z olympiády zpět do republiky jsem požádal Svaz o změnu své pozice, chtěl jsem po těch 10 letech s děvčaty přejít k mužům, což mi bylo

umožněno. Příprava na mistrovství světa 1989 v Beaver Creek probíhala fantasticky, Petr Jurko začal jezdit výborně – dostal se do první desítky ve SP. Petr měl skutečně velkou šanci být do 6. místa v mistrovství světa ve slalomu, ale dostal chřipku a vysoké horečky a skončil 11. Marián Bireš zajel vynikající kombinaci a skončil 8., což bylo skvělé a my jsme byli úplně nadšení.

Na podzim roku 1989 jsme s chlapci odletěli na světový pohár do USA, do Park City. Najednou mi v noci bratři Birešovi buší na dveře a volají „Palo, podívej se na televizi, podívej se, co se děje v Praze!“, tak jsem se podíval a říkal, že to není možné, skutečně se dělo něco, co jsme nechtěli věřit, že by se kdy dít ještě mohlo. A přišel převrat. Tak jsme se z tohoto výjezdu vrátili do převratu, pokračovali ve své činnosti i Svaz pokračoval v činnosti a začala taková nejistota do budoucna... co se stane, co bude se sportem obecně, naším sjezdovým lyžováním, týmem. Mělo to určité vliv na nás i na závodníky.

Pavle, zkus se prosím do téhle zpětně tak zajímavé doby přenést. Nepředpokládám, že jste jen tak nečinně čekali ze dne na den, co bude. Určitě jste zkoušeli brát svačkové věci i do vlastních rukou, nebo to bylo jinak?

To víš, že ano. Já si za ty dlouhé roky ve světovém poháru na mužské i ženské straně vybudoval vynikající kontakty s firmami a dostal jsem se k Markovi Beaverovi, což byl osobní manažer Pirmina Zurbriggena, v té době si začal budovat svou manažerskou společnost a později se stal manažerem ve Formuli 1. S jeho zaměstnancem jsme se dohodli, že připravíme smlouvu pro Svaz, ve které MB převezme veškerá práva reklam a dění kolem světového poháru v Čechách s tím, že do Svazu vloží 300 tis. marek, ze kterých budeme fungovat – v té době jsme měli nějakých 80 tis. marek a z toho žili i skokani a běžci, ti v tom čase hlubokého komunismu neměli žádná sdružení firem, která by přes Pragasport dávala peníze na naši činnost, nic takového neexistovalo. Ovšem ve chvíli, kdy došlo na podpis smlouvy, skokani z toho odskočili, což byla pro mě strašná rána. Finančně jsme se s vedením Svazu nedohodli. Bylo to stále ještě

Pavel a Olga

Král bílé stopy 1984

Alberto Tomba na naší Stratton Mountain School v roce 1998

vedení v roce 1989 s komunistickým myšlením. Tím jsem došel k závěru, že v těchto podmínkách budoucnost nemám.

Tehdy jsem kontaktoval Jana Larssona, ředitele závodního oddělení v Rossignolu, který také zastával vysoké postavení ve FIS, a řekl mi, že nová situace nepřinese v prvních letech žádnou změnu a zároveň nic směřodatného v rozvoji do světové špičky, a že chci skončit a odcestovat za oceán. Také jsem měl rozjednanou možnost odejít do Monte Carla, což mě ale až tak moc nelákalo, a zároveň jsem byl na listině kandidátů pro švýcarský tým, ovšem tam bylo téměř nepředstavitelné, aby trenér z východního bloku převzal řízení týmu. Nicméně po meetingu s Janem Larssonem jsem během 2 týdnů dostal telefonát z USA – Stratton Mountain School, která se řadí mezi 4 nejlepší lyžařské akademie Spojených států, mě oslovila s nabídkou trénování na pozici šéftrenéra a programového ředitele, kterou jsem přijal, s tím, že se musím během týdne dostavit na pohovor do Vermontu.

Jdu do Ameriky

V srpnu roku 1990 jsem dokončil trénink s mužským týmem, rozloučil se s chlapci, se všemi spolupracovníky a ostatními trenéry. Následně jsem i na Svazu oznámil, že končím, aniž bych uváděl nějaké důvody, nemělo to smysl...

Kontrakt v USA jsem podepsal v září, což byl celkem risk, dlouho jsem čekal na pracovní víza. Nakonec jsem dostal víza na 2 roky a odletěl jsem z Prahy rovnou do Denveru, kde byl první tréninkový tábor školy. V té době jsem hovořil pouze německy, anglicky jsem nerozuměl téměř vůbec, akorát základní pojmy na těch trenérských schůzích, které jsem poslouchal, ale hovorová angličtina byla pasé.

Samozřejmě to nebylo jednoduché – američtí trenéři jsou zvyklí dělat velkou show, prezentují se tím, co všechno umí a vědí, a soustředí se zejména na management a výstroj, ale hned na kopci jsem viděl, že jsou slepí – kondiční trénink byla katastrofa. Trenéři pracující se mnou neměli absolutně žádné tušení o periodizaci tréninku, neměli ani žádné trenérské vzdělání a vůbec nevěděli, jak postavit program, prostě to stříleli od boku. Během 17 let se mi podařilo vypracovat opravdu tvrdý kondiční program

s korelací na tréninku na sněhu. Cílem bylo dosáhnout počtu 50 dní na sněhu, což se pro některé postgraduate závodníky podařilo, co se týká normálních studentů, ti analyzovali méně.

Chtěl bych podotknout, že ten program byl poměrně náročný. S trenéry jsme měli dívčí program a chlapecký program, rozdělené podle zaměření na splnění kritérií na reprezentační tým a FIS závody a zaměření jen na národní závody USA na obou stranách. V takové podobě jsem řídil tento program od roku 1990 do 2006. Ke konci tohoto období jsem měl spor s ředitelem školy, který na mě tlačil ohledně zmírnění tréninku, abychom mohli přijmout více studentů – v příkladu to znamenalo, že škola potřebuje víc peněz, hypotéka byla vysoká; přesto jsem mu říkal, že když začneme měnit program a půjdeme jemnější cestou, tak do manšaftu nedostaneme nikoho. A přitom jsme měli celé to moje období každé 2 roky někoho, kdo splnil kritérium na americký reprezentační tým. Změnu programu jsem nechtěl povolit, protože řídit program a provozovat jen jakýsi baby-sitting a ne pořádný trénink, který byl v mých žilách a přesvědčení, že to je to správné, co se musí dělat, to by nefungovalo. A tak nastala situace, že jsem na jaře roku 2006 rozpracoval rozpočet na další 4 roky na potřebný materiál a tréninkový plán a navrhl jsem řediteli, abychom si na to sedli a zároveň probrali, jak budeme další 4 roky řídit celý program. Na našem jednání mi pak oznámil, že mi neprodlouží smlouvu, přičemž jsem měl smlouvu platnou ještě na další 3 roky – asi nemusím říct, jak moc mě tohle jednání vyvedlo z míry. V té době moje dcera Diana už našťástí ukončila Columbia University v New Yorku, ale můj syn Pavel stále ještě studoval Fordham University v New Yorku, a já se tak stresoval, abych ho mohl podporovat. Odešel jsem z toho meetingu s tím, že to nemůže myslet vážně. Následoval meeting s dozorcí radou, všichni se kroutili, což je typické, ti hlavní nechtěli, abych po 17 letech odešel jen tak, nicméně jsme začali jednat o finančním vyrovnání a já přemýšlel, co dál.

Když se kanadský tým dozvěděl, že jsem volný, během 3 týdnů mi zavolali a říkali, že mi posílají kontrakt a chtějí mě před olympiádou na 3 roky, abych si převzal ženský development team. Nabídku jsem přijal, skončila tak má kariéra ve Strattonu a začala ta v kanadském týmu.

Jiný svět v Kanadě

V Kanadě jsem hned poskočil do úplně jiné platformy, do profesionálního jednání, které je v mé krvi od dob práce s československým týmem, a začal jsem pracovat s profesionálními trenéry a atlety, dostal jsem na starost 12 děvčat 3 roky před olympiádou ve Vancouveru. Trénoval jsem např. Marii-Michele Gagnon – ta stále jezdí světový pohár a jezdí dobře, Georgii Simmerling, která je v Kanadě velmi známou sportovní osobností – byla na 3 olympiádách v různých disciplínách (ve Vancouveru na sjezdu, další olympiádu na skikross, třetí na kole – získala olympijskou medaili na okruhu), Kelsey Serwu – ta má už 2 olympijské medaile ve skikrosu.

Bohužel jsem musel z těch 12 děvčat zredukovat tým na 6 členek, po celé té přípravě a na základě sledování jejich fyzické výkonnosti a přípravy, na základě některých závodů v létě a jízdy na čas jsem musel rozhodnout a bylo to pro mě i pro ně velmi těžké a tvrdé.

Na jaře pak došlo ke změně – na místo hlavního trenéra kanadských žen nastoupil Rakušan Patrick Riml, kterého jsem znal ještě z dob mých amerických kempů v Saas-Fee. On tedy převzal manšaft žen a já jsem hned věděl, že komunikace mezi mnou a jím bude vážnou, nechci se o něm příliš zmiňovat, je to takový nerovný člověk. Viděl jsem, co se děje, tak jsem šel za Kenem Readem, prezidentem celého svazu, a ředitelem reprezentace Maxem Gartnerem, kteří mi nabídli přejít k mužům a dovést 2 svěšené chlapce do světového poháru. Já tu nabídku přijal a celou přípravu prakticky odtrénoval vedle kanadského a development týmu. Louis-Pierre Hélie poměrně rychle vyhrál celkovou Nor-Am sezonu a Jeffrey Frisch vyhrál celkově obří slalom, oba si tak vyjezdili místa na světový pohár. Další rok jsem měl znovu na starosti chlapce, to už jsem byl součástí development týmu. Dustin Cook vyhrál celý Nor-Am a splnil též kritéria na světový pohár.

Výkonnostní cíle, které mi Kanada dala, jsme splnili, to bylo všechno fajn; ale kanadský tým a ti trenéři, kteří trénovali světový pohár a měli na starosti i olympiádu, v podstatě vybuchli, tam se nesplnilo nic, a tak logicky po olympiádě nastala situace, kdy se zmenšil rozpočet a začal se redukovat počet trenérů. Ještě v létě při tréninku v Saas-Fee, v rámci olympijské přípravy, jsem se v Zermattu potkal se Šárkou Záhrobskou a Tondou Strachem a oni mě oslovili, zda bych s nimi nechtěl spolupracovat. I když všechno běželo výborně a výsledky jsme v kanadském týmu měli, už tehdy jsem přemýšlel, zda nemám nad takovýmto oslovením uvažovat. Tak jsem jen řekl, že zůstaneme v kontaktu a pak si povíme co a jak. Nicméně už v době

olympiády jsem ze svých zkušeností věděl, že po olympiádě dojde k úsporným opatřením, tehdy jsme si s Tondou telefonovali a já navrhl schůzku v Praze. Na tomto meetingu s Tondou a Šárkou jsme se dohodli na spolupráci, v Kanadě jsem oznámil, že končím, a začal pracovat se Šárkou.

Dva roky se Šárkou

Velmi jsem se těšil a bylo mi ctí, že můžu pracovat s takovým závodníkem, který je mistrem světa. Vrátil jsem se tak jako trenér do světového poháru s tím, že kondiční přípravu měl na starosti tehdejší trenér a já měl na starosti trénink na sněhu. Prohlédl jsem si hodně Šárčiných videí – jak jezdila, jaké prvky techniky používala, a všechny skutečnosti okolo ní. Začali jsme první trénink v rakouském Kaunertalu, Šárka měla super vybavení a realizační tým, velmi nám pomáhal Miloš Machytka; na skútru jsme jezdili ještě brzy ráno, než otevřeli vleky, odtrénovali jsme jednoduché slalomy, aby dostala určitý rytmus, hodně jsme volně lyžovali a snažili se vylepšovat detaily. Chtěl bych říct jednu věc – považuju za úžasné, že její otec ji vychoval tvrdým drilem a tréninkem, až se stala mistryní světa, což já absolutně respektuju a uznávám. O tom, jaký je to člověk, se nemusíme bavit. V té době Šárka se svým otcem již nevycházela a já s tím neměl nic společného, ale respektoval jsem, jak ji vychoval. Ona byla mentálně velmi silná, strašný pedant, měla ohromnou motivaci a svůj systém, který mi připomínal určitým způsobem děvčata, jež jsem trénoval v Čechách (Jana, Olina), ale byla ještě více propracovaná v detailech. Já byl jako trenér nadšený, že s takovým závodníkem můžu pracovat. Ovšem když přišly první závody, bylo pro mě velkým překvapením, že její výkonnost nebyla tam, kde jsem předpokládal. Samozřejmě se nějaké výsledky dostavily, ale pro ni to celkově znamenalo pokles stability výkonu. Já jsem si tehdy ještě říkal, že to samé se stalo i s Olinou po olympiádě, kdy jí to nešlo, a rok poté vyletěla výsledky do absolutní špičky. Takže jsem předpokládal, že může jít o útlum po olympiádě, přestože ty výsledky tam byly a zůstala v té nejlepší skupině.

Další rok běžela příprava výborně, nicméně první zvláštní signál pro mě byl, že Šárka začala přibírat, a já jsem to nechápal, byla poctivá, co se týká stravy, režimu, tréninku, takže nebyl důvod, aby přibírala, zejména ten způsob, jakým přibírala – nenabírala svalovou hmotu, nabrala víc vody. Dalším momentem bylo, že v letním tréninku v Saas-Fee, před koncem kempu, za mnou přišla fyzioložka Lucka s tím, že Šárka je

moc unavená a nemá smysl, abychom tam zůstávali déle. Nepochyboval jsem – já absolutně dávám zelenou sportovním lékařům a fyziu, trenér musí ustoupit a spolehnout se na to, co tito lidé říkají; takže jsme jeli domů. Když jsme přijeli, zmínil jsem Strachovi, že je potřeba, aby Šárka odpočívala nebo aby šla pro jistotu k lékaři, zda není nemocná. Druhý den mi však bylo řečeno, že jí nic není. Ovšem nejtvrďší věc byla, když se Šárka nekvalifikovala v Lienzu do druhého kola slalomu. Po závodě jsem měl ještě domluvený trénink slalomu se švédským týmem s muži, ale Šárka přišla s tím, že jí fyziu nebo Tonda Strach řekl, že žádný trénink nebude, tak jsme odcestovali do Záhřebu. V Záhřebu, už si teď nepamatuji, možná se nedostala ani do 2. kola, což byl absolutní šok, v Záhřebu uměla jezdit, a druhý den ráno za mnou přišla Lucka a říkala, že Šárka celou noc zvracela, nespala, bolí jí hlava a musíme jet domů. Doma Šárka podstoupila vyšetření, nicméně výsledek po lékařské kontrole byl, že jí nic není, tak to už jsem si začal říkat, že to přece není normální. Nechápal jsem jednu věc – fyziu Pavel Kolář s ní pracoval, navíc měla osobního lékaře a tito dva lidé nepřišli na to, že tam je skutečně vážný problém.

Pokračovali jsme v závodění, byla to celkem muka, atmosféra v týmu katastrofální a já jsem se s tím snažil nějak popasovat. Přestože tvrdili, že jí nic není, viděl jsem, že po 30 vteřinách jízdy ztrácí kontakt se špičkou, přitom do 30 s ve špičce vždycky byla, tak jsem začal s rychlokamerou zjišťovat, jak se jí chovají lyže. Ty Heady a boty pro ni tehdy nebyly nejlepší, ona není silový jezdec a Heady vyžadovaly sílu. Viděl jsem, že

ty lyže není schopná přetlačit v oblouku, tak jsem navrhl, že zkusíme jinou firmu, a oslovil jsem Fischera, který okamžitě reagoval a dal nám lyže na testování. Samozřejmě ty lyže se úplně jinak chovaly a stejně tak i Šárka.

Navzdory tomu, že zdravotně už nebyla v pořádku – ty signály tam byly absolutně jasné – se Šárka nominovala na finále světového poháru, což jen dokazovalo, že byla opravdu vynikajícím lyžařem. Na finále SP ve Schladmingu 2012 jsme se dohodli, že spolupráci ukončíme, a já podepsal nový kontrakt v Americe.

Když jsem skončil se Šárkou, to jsem byl ještě v Praze, těsně před odletem do USA, jsem se dozvěděl, že Šárka doma omdlela, dali ji do umělého spánku a má nádor na hypofýze. To pro mě byla absolutní odpověď na všechny ty těžkosti, které jsme přecházeli. Ta moje úvaha a ty moje pocity jako trenéra, že anaerobní kapacita tam nefunguje, že měla totálně rozhozený organismus, který nemohl podávat výkon; přesto bylo obdivuhodné, co v té sezóně dokázala. Zastávám názor, že kdyby byla Šárka v lékařské péči srovnatelné jako před revolucí v rámci tehdy nastaveného systému Středisek vrcholového sportu, dávno by se v takové situaci přišlo na to, co jí vlastně je.

K celé story o Šárce se asi nemusím vracet, já jsem byl jen nadšený tím, že zůstala zdravá a že potvrdila tu svou výjimečnost na mistrovství světa v Beaver Creek, to bylo výborné. Myslím si, že takový závodník, jakým byla Šárka, se v Čechách jen tak neobjeví a já jsem byl poctěn, že jsem s ní mohl ty 2 roky trenérské práce strávit.

Zpět do Ameriky

Musím podotknout, že navzdory svým zkušenostem sjezdového trenéra, všem kontaktům a přehledu, co mám, považuju za smutné, že domovina mě prakticky neoslovila s žádnou nabídkou případné spolupráce. Nejsem nijak citlivý a osobně si to neberu, v této sféře jsem prakticky daleko víc respektován v USA než tady v ČR.

Když jsem se rozhodl vrátit se zpět do Ameriky, okamžitě jsem dostal nabídku z vermontského Killingtonu, vlastně tam ani nebyl žádný velký přechod, do Ameriky jsem šel jako domů. V Killington Mountain School působí trenéři, které jsem vychoval – jedním z nich je Tom Sell, programový ředitel, druhým je Jack Bailey, který má na starosti muže.

Já trénuji postgraduates – začal jsem se 3 chlupci, vypracovali jsme se tak daleko, že dnes jich mám 15 a musím mít 2 asistenty, aby se to všechno zvládlo kvalitně. Ředitelem školy je bývalý závodník, který závodil ještě v době, kdy jsem působil na Stratton Mountain School. Stále pokračuji ve svém tréninkovém systému, který dělám dlouhé roky, samozřejmě s některými úpravami, dnes je díky internetu k dispozici mnoho různých materiálů a člověk se tak stále zdokonaluje a učí.

V Americe nyní pobývám průběžně, pokračuji v práci, která mě stále baví, stále si ji užívám, po těch 40 letech trénování už nechci mít na starosti žádné řízení, žádné stresy, chci si užívat trénování, být se závodníky prakticky denně, nebýt v jednom kuse na mailu a telefonu. Celé řízení programu má teď na starosti Tom Sell, který se mnou pracoval těch 12 let na Stratton Mountain School, a dává mi absolutní volnost.

Pavle, kdyby si za tebou někdo přišel pro jakési shrnutí tvých zkušeností, anebo řekněme nejdůležitější moudro – ne nutně sportovní – co by od tebe uslyšel?

Když chce být někdo trenérem v jakémkoliv sportu, musí tu práci dělat v první řadě srdcem, z lásky k danému sportu – denně a na 100 %, ne pro budování kariéry a kvůli penězům, a ve druhé řadě mít příslušné vzdělání. Sjezdové lyžování je krásný, dynamický, ale i nebezpečný sport, ve kterém ani trenér, ani závodník nesmí udělat chybu, mám jako trenér v této profesi spoustu zodpovědnosti, k níž se musím umět postavit.

Pro mě osobně nepřestává být ani po desítkách let stále stejně fascinující vidět ten dynamický pohyb závodníka na svahu; trénink je v tomto ohledu pro mě prakticky mnohem víc motivující než samotný závod; v tréninku se dají věci zkoušet, měnit a vymýšlet, přičemž pro závod je už všechno hotovo.

Miluju samotné lyžování i jako aktivitu pro sebe – celou svou kariéru si každý den po tréninku dávám čtyři pět jízd jízd sám pro sebe a mohu to doporučit i všem ostatním trenérům. Zdaleka ne všichni tohle dělají.

Ještě jednu důležitou věc bych rád podotknul. Sjezdové lyžování je individuální sport postavený na týmu a právě ten týmový duch v českém prostředí v posledních letech chybí. Myslím si, že je velká škoda, že třeba rodiny Záhrobských a Banků nedokázaly dát dohro-

mady své zkušenosti i pro ostatní české talenty, nevybudovaly společně systém trénování a nevyužily těch týmových benefitů (lepší tratě na trénink, více lidí v zázemí – trenéři, fyzioterapeuti, servismani). Dám ti příklad – vzpomínám si, že v době, kdy jsem trénoval Šárku Záhrobskou, jsem zorganizoval kemp v Zermattu, kterého se účastnily také rodiny Trejbalů a Krýžlů; ale stále jsme tam naráželi na to, že každý chtěl jet za své peníze podle svého systému a prakticky chyběl zájem se domluvit na čemkoliv společném. Mladí talenti u nás dnes nemají kde trénovat, protože není vybudovaný žádný systém. Vůbec to není tak, že v Česku a na Slovensku by nebylo víc talentovaných sportovců, než které vidíme jezdit v rodinných týmech.

Rád bych na závěr využil příležitosti poděkovat takto veřejně své manželce Darii, která mé děti trpělivě vyučovala češtinu, synovi Pavlovi a dceři Diance, že studovali českou a americkou školu zároveň až do úrovně, než se dostali na univerzitu. A že byli schopni tolerovat mou nepřítomnost ve svých životech. Já byl naplno vyčerpán svou prací a oni mi to všechno odpouštěli. Já jsem se jim to snažil vynahradiť ve Spojených státech tím, že jsem chtěl, aby vystudovali co nejlepší školy. Myslím si, že se to podařilo a moje děti jsou teď velmi úspěšné. Děkuji jim třem za to, že jsem mohl dotáhnout svou kariéru trenéra tam, kde jsem. Žiju šťastný život. ☺

Jako jeden z trenérů Kanadského národního týmu v Zermattu 2008

PaedDr. Pavel Šťastný

- Narozen 1. 6. 1946 v Praze
- Občanství: české
- Zženatý – manželka Daria, dcera Diana (34 let), syn Pavel (31 let)
- Vzdělání: USSA Alpine Coach Certification, FTVS Univerzity Komenského v Bratislavě – titul PaedDr.
- Bývalý sjezdařský trenér československé reprezentace – dovedl Olgu Charvátovou k olympijskému bronzu
- V letech 1990–2010 působil jako trenér v americké lyžařské akademii Stratton Mountain School a pracoval pro kanadský reprezentační tým
- V letech 2010–2012 trénoval mistryni světa Šárku Záhrobskou
- Od roku 2012 opět v Americe trenérem na lyžařské akademii v Killingtonu
- Žije střídavě v Čechách a Americe